

**Informatie voor beeldvormende raadsbijeenkomst over het beleidsplan
jeugdzorg**

22 april 2014

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Wettelijk kader op hoofdlijnen	3
1.3	Verantwoordelijkheden	5
1.4	Wat doen we lokaal, (sub)regionaal, en landelijk	7
1.4.1	Lokaal	7
1.4.2	Regionaal.....	8
2.	Bestaande kaders.....	9
2.1	Lokaal.....	9
2.2	Regionaal.....	10
2.2.1	Uitgangspunten 21 voor de jeugd Zuidoost-Brabant.....	11
2.2.2	Samenwerkingsafspraken	12
2.2.3	Regionaal Transitie Arrangement.....	13
3.	Cijfers	14
4.	Financiën	16
4.1	Budget	16
4.2	Risico's.....	17
5.	Kwaliteit	18
5.1	Kwaliteit van de ondersteuning	18
5.2	Toezicht.....	18
5.3	Calamiteiten en incidenten	18
5.4	Rechtspositie van ouders en jeugdigen.....	19
5.5	Toegankelijkheid	19
5.5.1	Eigen bijdrage.....	19
5.5.2	Persoonsgebonden budget of persoonsvolgend budget	20
6.	Rol van de gemeenteraad	21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In het huidige jeugdstelsel zijn verschillende partijen (gemeenten, provincies, rijk, zorgverzekeraars) verantwoordelijk voor de financiering en organisatie van het jeugdstelsel. Bovendien kent het systeem financiële prikkels die inzet van dure, gespecialiseerde zorg aantrekkelijk maken, schiet samenwerking tussen professionals tekort en wordt afwijkend gedrag onnodig gemedicaliseerd. Kortom het is te duur, te versnipperd, en vol met perverse prikkels.

Daarom kiest de rijksoverheid ervoor om gemeenten verantwoordelijk te maken voor alle vormen van jeugdhulp (decentralisatie). De rijksoverheid signaleert daarnaast dat er een verandering in handelen van professionals nodig is: uitgaan van wat een persoon zelf kan, eerder problemen signaleren en ondersteuning bieden, integrale hulp volgens de 'één gezin, één plan, één regisseur'-gedachte, ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door minder regels. In beleidsdocumenten hanteren we de term 'transformatie' hiervoor.

1.2 Wettelijk kader op hoofdlijnen

Hieronder geven we het wettelijk kader op hoofdlijnen weer. Zo bent u snel op de hoogte over de eisen die de wet stelt.

De jeugdhulp is voorzieningenplicht

De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een voorzieningenplicht met een eigen beleidsvrijheid. Als eerste geldt het uitgangspunt van de eigen kracht van jeugdige en zijn ouders; het college is alleen gehouden een voorziening te treffen als de jeugdige en zijn ouders er op eigen kracht niet uitkomen.

Toegang

De gemeente organiseert wie mag beslissen of en welke voorziening een jeugdige nodig heeft. Daarnaast zijn huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten in de nieuwe Jeugdwet een eigenstandige toegang naar Zorg voor jeugd. De gemeente maakt daarover afspraken met hen.

Kinderrechter

Beslissingen van de Kinderrechter zijn verplichtend voor gemeenten. In die zin is de Kinderrechter ook een belangrijke toegang tot een deel van de zorg voor jeugd.

Kwaliteitseisen

In de wet worden kwaliteitseisen aan aanbieders van zorg voor jeugd gesteld. Denk aan: inzetten van geregistreerde professionals, gebruik van een hulpverleningsplan, systematische kwaliteitsbewaking door de aanbieder van zorg voor jeugd en een verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor alle medewerkers van een aanbieder.

Waarborgen aan ouders en kinderen

De wet geeft ouders en kinderen expliciet waarborgen. Denk aan de verplichte informatie aan jeugdigen en ouders over de te verlenen zorg voor jeugd, het toestemmingsvereiste, een effectieve en laagdrempelige klachtenbehandeling, het realiseren van medezeggenschap van jeugdigen en hun ouders (cliëntenraad) en het beroep kunnen doen op een onafhankelijke vertrouwenspersoon.

Leeftijdsgrens

De Jeugdwet geldt tot het kind 18 jaar is. Daarna valt ondersteuning onder ander wettelijk kader SMO, ZVW of AWBZ. Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23^e jaar.

Verplichting regionale samenwerking

Gemeenten zijn verplicht samen te werken wanneer dit efficiënt is. De verplichting geldt in ieder geval bij het op te zetten AMHK, de jeugdbescherming, de jeugdreclassering, de gesloten zorg voor jeugd (jeugdzorg-plus) en bepaalde vormen van gespecialiseerde zorg voor jeugd.

Beleidsplan

Gemeenten zijn verplicht periodiek een beleidsplan op te stellen dat richting geeft aan het beleid dat zij voert op het gebied van zorg voor jeugd.

Verordening

Gemeenten zijn verplicht een verordening vast te stellen over de toewijzing van individuele voorzieningen en over de wijze waarop deze voorziening wordt afgestemd met anderen voorzieningen op het gebied van zorg en onderwijs. Ook moeten hier regels worden opgenomen over het toekennen van het persoonsgebonden budget.

1.3 Verantwoordelijkheden

De gemeente Veldhoven is vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van alle zorg aan jeugdigen. Nu is de gemeente al verantwoordelijk voor preventief jeugdbeleid. Vanaf 2015 komen daar de volgende taken en verantwoordelijkheden bij:

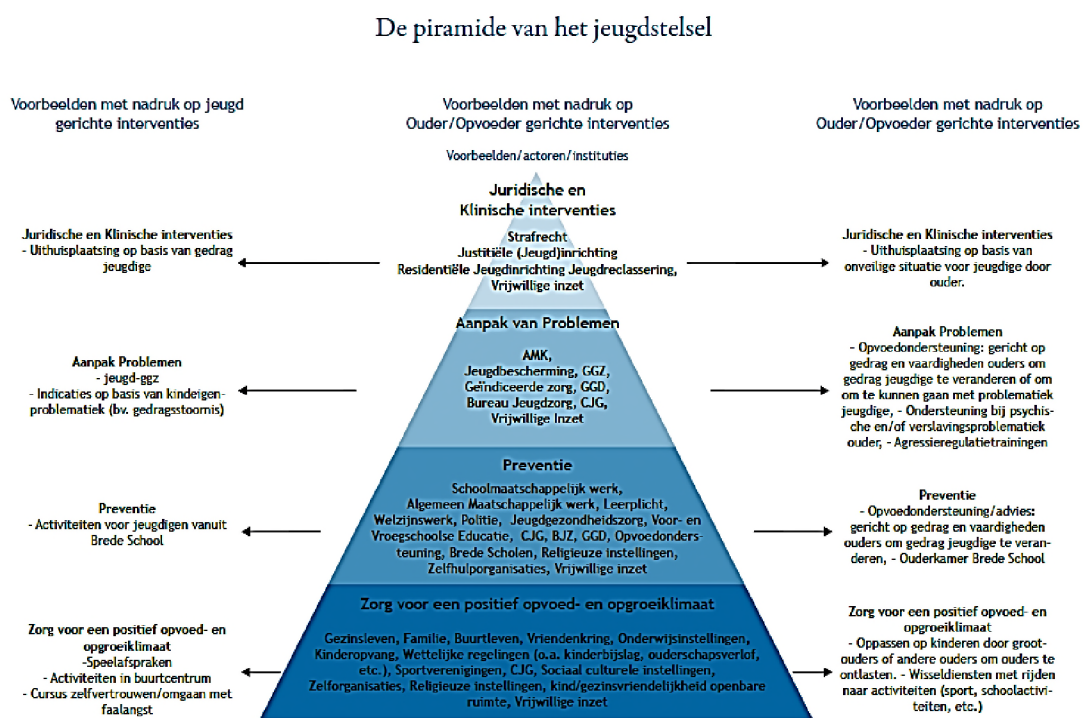
Aanbod/zorgvorm	Korte omschrijving	Huidige verantwoordelijke/financier	Na 1-1-2015
Preventief jeugdbeleid	Welzijnswerk voor jeugd, Centrum jeugd en gezin, opvoed- en opgroeiondersteuning, lichte zorg, jeugdgezondheidszorg etc.	Gemeenten obv Wmo	Gemeenten obv Wmo en Jeugdwet
Toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp, jeugd GGZ en LVG	De wijze waarop problematiek gesignaleerd wordt, besproken en gekeken wordt welke vorm van hulp nodig is en ingezet kan worden	BJZ (provincie) en CIZ (zorgverzekeringswet en AWBZ)	Gemeenten obv Jeugdwet (voor bepaalde vormen van zorg blijft de AWBZ of de zvw gelden)
(geïndiceerde jeugdhulpverlening) Ambulante en residentiële jeugdhulp/-zorg en pleegzorg	Jeugdigen met matige of zware problematiek die hulp krijgen vanuit een jeugdzorginstelling, bijvoorbeeld ambulante hulp, dagbehandeling, dag- en nachtverblijf (residentiële zorg), pleegzorg.	Provincie (indicatie door BJZ)	Gemeente obv Jeugdwet
Geestelijke Gezondheidszorg jeugdigen	Jeugdigen met een psychische of gedragsstoornis, zoals ADHD, eetstoornissen, psychische problematiek, depressie, autisme	Zorgkantoor en zorgverzekeraars obv zorgverzekeringswet of AWBZ (veelal ivm verblijf)	Gemeente obv jeugdwet
Zorg voor jeugd met een verstandelijke beperking (LVG)	Jeugdigen met een (licht) verstandelijke handicap. Zorg kan bestaan uit ambulante begeleiding (individueel of groeps), (kortdurend) verblijf, verzorging en verpleging	Zorgkantoor obv AWBZ	- Gemeente obv Jeugdwet - Zorgkantoor obv AWBZ voor jeugd met een zwaar zorgzwaarte-pakket
Jeugdbescherming (vrijwillig of gedwongen)	Maatregel uitgesproken door de (kinder)rechter, bij zware problematiek waar de veiligheid van de jeugdige in het geding is. Kan zowel vrijwillig als gedwongen worden opgelegd. Maatregelen kunnen zijn: onder toezichtstelling, voogdij, of ontheffing/ontzegging ouderlijke macht	Provincie (uitvoering door BJZ of door William Schrikkergroep, landelijk)	Gemeente obv Jeugdwet

Jeugdreclassering	Voor jeugdigen van 12 jaar en ouder die een delict hebben gepleegd, meestal gaat het om de zwaardere delicten. Kan zowel vrijwillig (is overigens niet vrijblijvend) als gedwongen worden opgelegd. Wordt ook (juist vaak) ingezet als er geen sprake is van detentie, maar bijvoorbeeld alleen een taakstraf of boete.	Provincie	Gemeente obv Jeugdwet
Jeugddetentie/ gedragsbeïnvloedende maatregel	Als een jeugdige een straf opgelegd krijgt van de kinderrechter, kan dat een maatregel zijn, of plaatsing in een inrichting voor jeugdigen. Aan deze jeugdigen wordt altijd jeugdreclassering geboden.	Ministerie van Veiligheid en Justitie	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Jeugdzorgplus	Gesloten jeugdzorg op civielrechtelijke uitspraak, voor jeugdigen waar de problematiek vraagt om tijdelijk in een gesloten instelling te worden geplaatst, bijvoorbeeld vanwege veiligheid, eergelateerd geweld, extreem gedrag of loverboy-problematiek	Ministerie van VWS	Gemeenten obv Jeugdwet (dit wordt waarschijnlijk bovenregionaal of zelfs landelijk geregeld, gemeenten zijn wel financieel verantwoordelijk)
Overige AWBZ zorg voor langdurig zieke kinderen en jeugd met lichamelijke en zintuiglijke beperking	Naast de jeugd GGZ en LVG komen er nog een aantal vormen van zorg uit de AWBZ naar gemeenten toe, deels via de Wmo (met name de verpleging), deels via de jeugdwet (o.m. kortdurend verblijf, begeleiding)	Zorgkantoor en zorgverzekeraars (Zvw en AWBZ)	Gemeenten obv Wmo of obv Jeugdwet
Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling	Wettelijk verplicht meldpunt voor alle relationeel geweld-gerelateerde meldingen, ook mensenhandel en zedenzaken. De huidige Advies- en meldpunten Kindermishandeling (AMK) en de steunpunten huiselijk geweld (SHG) worden samengevoegd tot één meldpunt	AMK: provincie SHG: gemeenten obv Wmo	Gemeente obv Wmo.
Kindertelefoon	Een landelijk concept, waar kinderen naar toe kunnen bellen voor een luisterend oor en advies	Provincie	Gemeenten obv Jeugdwet (gaat waarschijnlijk provinciaal of landelijk georganiseerd blijven)

1.4 Wat doen we lokaal, (sub)regionaal, en landelijk

De jeugdzorg waar de gemeente Veldhoven straks verantwoordelijk voor is, bestaat uit een scala van zorgvormen variërend van ondersteuning bij simpele opvoedvragen tot en met zwaar gespecialiseerde jeugdzorg in gesloten instellingen. In onderstaande figuur De basis begint bij het 'gewone leven'. Hierin zijn alle gezinnen vertegenwoordigd. Hun aantal neemt af naarmate de piramide specifiek wordt. In de preventieve sfeer kunt u denken aan opvoedondersteuning voor ouders om het gedrag van een jeugdige te veranderen. Een trap verder, de 'aanpak van problemen', gaat over problematiek van de jeugdige zelf, die vraagt om actie. In de top van de piramide zien we verre gaande maatregelen als gevolg van een onveilige situatie voor jeugdige door ouder.

Figuur 1: Piramide van het jeugdstelsel

Bron: Van der Klein, Mak & Van der Gaag, 2011: *Professionals en vrijwilligers(organisaties) rond jeugd en gezin. Literatuur over samenwerken in de pedagogische civil society*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

1.4.1 Lokaal

De lokale transitie- en transformatieopdracht van de transitie Jeugdzorg ligt vooral op de 2^e en 3^e balk. Het organiseren van een lokaal toereikend aanbod van laagdrempelige hulp, goed toegankelijk, met goede afspraken met andere domeinen (bijvoorbeeld volwassenenzorg) (2^e balk); het hebben van een toereikend aanbod van meer specialistische hulp bij toenemende (complexiteit van) problematiek, snel en makkelijk inzetbaar vanuit de lokale toegang (3^e balk).

Daarnaast betreft de opdracht het zorgen voor vloeiende overgangen tussen de vier balken, zowel opschalend (om een hulpvraag zo snel mogelijk naar het goede maatwerk toe te leiden) als afscalend (streven naar het zo snel als mogelijk hulp en ondersteuning weer af te laten dalen naar uiteindelijk de onderste balk, het 'gewone' leven).

De gemeente zelf speelt vooral een belangrijke rol bij het behouden en versterken van een vrij toegankelijk ondersteunings- en hulpaanbod en het organiseren van toegang tot de gespecialiseerde vormen van zorg. Ook heeft de gemeente een belangrijke rol om de transformatie vorm te geven. Dit doet zij op twee manieren:

- zorgen dat er op lokaal niveau zodanig maatwerk wordt geleverd dat inzet van zware zorg minder nodig is;
- zorgen dat inzet in zware zorg er op gericht is jongeren weer terug in het reguliere leven te krijgen.

De lokale opdracht gaat dus niet over de basis van de piramide; het vormgeven van een goed opvoed- en opgroei-klimaat (1^e balk). Dit overigens zeer relevante onderwerp komt in andere beleidstrajecten uitgebreid aan de orde. De lokale opdracht gaat ook niet over de top van de piramide, de zeer specialistische jeugdhulp. Deze wordt regionaal, bovenregionaal of zelfs landelijk geregeld en de lokale invloed daarop is nihil.

1.4.2 Regionaal

De zwaar gespecialiseerde vormen van jeugdzorg zijn voor dergelijk kleine doelgroepen dat dit niet op lokaal niveau georganiseerd kan worden. Daarvoor is het te duur en te risicovol. Diverse vormen worden landelijk geregeld en van een aantal andere onderwerpen is afgesproken dat deze regionaal (21 gemeenten Zuidoost-Brabant) worden opgepakt.

De bovenstaande tekst geeft inzicht in de lokale transitie- en transformatieopdracht en geeft tevens aan welke vormen van zorg op regionaal, bovenregionaal of landelijk niveau opgepakt worden.

2. Bestaande kaders

Er zijn een aantal kaders en kadernotities die de speelruimte aangeven van het vorm te geven beleid. Hieronder geven we een korte toelichting bij de lokale notities en het regionale kader '21 voor de jeugd'.

2.1 Lokaal

- **Contourennota CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin)**
In de contourennota CJG is vastgesteld welke 12 contouren van belang zijn bij het opzetten van de toegang tot en het verlenen van jeugdhulp. Destijds is het CJG opgezet toen de zwaardere vormen van jeugdzorg nog onder verantwoordelijkheid van Rijk en provincie vielen, maar de contouren zijn ook bij de doorontwikkeling van het CJG nog steeds geldend en van toepassing op nieuwe vormen van zorg. De 12 contouren zijn¹:
  1. Netwerk, netwerk, netwerk
  2. Team CJG
  3. Vindplaatsen in beeld
  4. Vindplaatsen zijn toegerust
  5. Vraaggericht en niet aanbodgericht
  6. Coördinatie en informatie
  7. Coördinatie van zorg voor multiproblemegezinnen
  8. Fysiek inlooppunt
  9. Schakel met Bureau Jeugdzorg en zorgadviesteams
  10. Algemene deskundigheidsbevordering, trainingen, cursussen
  11. Voldoende mogelijkheden voor (licht-)pedagogische hulp
  12. Multifunctioneel casuïstieknetwerk
- **Kadernota Maatschappelijke Participatie en kaders van programma Maatschappelijke Participatie**
De kadernota Maatschappelijke Participatie bevat de kaders op basis waarvan de gemeente de kanteling van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving vormgeeft. Deze kaders zijn op alle trajecten binnen het sociaal domein van toepassing en vormen dan ook de kaders van het Programma Maatschappelijke Participatie. Binnen dit programma vallen de drie decentralisaties/transities, het passend onderwijs, Veldhoven Vernieuwend Vitaal en het Participatieplein. Daarnaast geeft het programma vorm aan onderwerpen die door alle genoemde trajecten heen spelen, te weten: transformatie (van de burgers, maar ook van de professionals); integrale toegang; opdrachtgeverschap; samenspraak.
De kaders van Maatschappelijke Participatie zijn:
  - 1 Het individu centraal
  - 2 Uitgaan van de eigen kracht van mensen
  - 3 Op zoek gaan naar mogelijkheden, niet naar beperkingen
  - 4 Integrale aanpak in zes domeinen (participatiewiel)
  - 5 Zelfplossend vermogen aanspreken
  - 6 Verbinden van het bestaande, waarderen wat er is
  - 7 Professioneel aanbod sluit aan bij informeel netwerk/initiatief
  - 8 Voor wat, hoort wat

¹ Voor een complete toelichting verwijzen wij u naar de contourennota CJG zelf.

Deze kaders zijn binnen het programma Maatschappelijke Participatie en de drie decentralisaties vertaald naar termen die toepasbaar zijn op de transities:

Participatiesamenleving: iedereen telt mee, iedereen doet mee, iedereen draagt bij.

- Adequater ondersteuning en zorg aan kwetsbare gezinnen/huishouden 1 kind – 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur
  - Zorg en ondersteuning dichterbij huis
  - Meer eigen kracht
  - Meer activering tot deelname aan werk, maatschappij en school
  - Meer preventie
  - Meer normaliseren, minder problematiseren.
- Naast de contouren van het CJG en de kaders van Maatschappelijke Participatie beweegt de transitie Jeugdzorg zich natuurlijk ook binnen de beleidsafspraken zoals gemaakt binnen het Brede Schoolbeleid en in het kader van Passend Onderwijs in de gemeente Veldhoven. 2.2 Regionaal

2.2 Regionaal

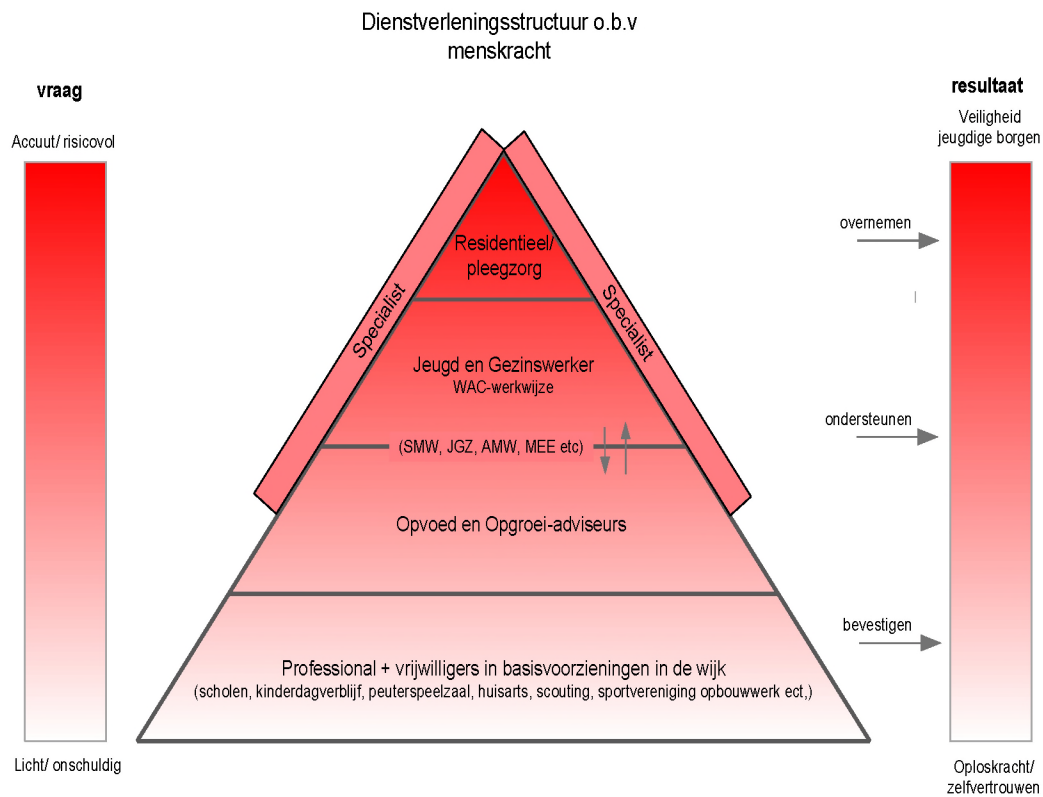
De nieuwe taken die vanaf 2015 op ons afkomen plaatsen gemeenten in het hart van het jeugdbeleid en brengen daardoor tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Het gaat hierbij niet alleen om het verleggen van de bestuurlijke verantwoordelijkheid, maar vooral ook om de opbouw van een nieuw inhoudelijk fundament voor de hulp en ondersteuning aan jeugd binnen hun sociale context. Daarbij staan we voor de niet geringe opgave om de preventieve kant zó te organiseren dat de vraag naar (dure) specialistische zorg afneemt.

Sinds lange tijd werken de 21 gemeenten in Zuidoost- Brabant samen op het gebied van jeugdbeleid. Zeker voor de meer specialistische taken is het efficiënter en logisch dat gemeenten op regionaal niveau expertise bundelen en inkoopkracht versterken. Veel partners waarmee gemeenten (moeten gaan) samenwerken, opereren al op regionale schaal. Ook zullen gemeenten zich moeten verhouden tot andere samenwerkingsverbanden op het terrein van de andere decentralisaties of passend onderwijs.

Rekening houdend met de lokale verschillen, zijn de 21 gemeenten van mening dat samenwerken bij het voorbereiden op het transformeren van de jeugdzorg, meerwaarde biedt. Om de samenwerking in dit kader verder vorm te geven is een regionaal strategische agenda opgesteld, die inzicht verschaft in welke elementen van de zorg voor jeugd een lokale verantwoordelijkheid worden en welke elementen in gezamenlijkheid ontwikkeld zullen worden.

Ook is er een functioneel model ontwikkeld en zijn gezamenlijke uitgangspunten opgesteld en vastgelegd in het rapport 21 voor de jeugd, dat in juni 2013 is vastgesteld.

Het functioneel model:

2.2.1 Uitgangspunten 21 voor de jeugd Zuidoost-Brabant

1. Ouders zijn en blijven primair verantwoordelijk voor het opgroeien en de opvoeding van hun kinderen. Dit vraagt een constante inspanning van ouders.
2. De samenleving heeft een inspanningsverplichting om ouders aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en helpt daarbij.
3. De leefomgeving van het kind (wijk, school, vrije tijd) is het fundament bij het opgroeien en de ontwikkeling van kinderen.
4. De nadruk ligt op normaliseren en niet op problematiseren.
5. Opvoeden is normatief, bij risico's wordt ingegrepen.
6. Hulp die geboden wordt is gericht op herstel van het normale leven van kind en gezin.
7. Ondersteuning moet gericht zijn op het versterken van de eigen kracht en die van de omgeving (familie, wijk, school).
8. Hulp wordt ingeroepen in de natuurlijke leefomgeving, het kind wordt niet doorverwezen.
9. Eén kind, één gezin, één plan, één coördinator.

De genoemde uitgangspunten en het functioneel model zijn gebaseerd op het WrapAround Care model voor jeugdigen en gezinnen met meervoudige problematiek. Dit model staat voor een werkwijze waarbij een 'generalist', op basis van het gezinsplan, praktische vraaggerichte ondersteuning biedt in het gezin en andere noodzakelijke ondersteuning organiseert rondom het gezin. De generalist activeert de eigen kracht en het sociale netwerk van het gezin.

2.2.2 Samenwerkingsafspraken

Er wordt samengewerkt op bepaalde zorgvormen. Een voorstel tot regionale samenwerking en transformatiebijdrage² is uitgewerkt in 21 voor de Jeugd Versie 2.0³. De gemeente Eindhoven is gevraagd een regionale inkooporganisatie in te richten om dit nader vorm te geven. Naast inkoop op de schaal van 21 gemeenten, werken de gemeenten Best, Oirschot en Veldhoven (BOV) samen voor de inkoop van de meer lokale en subregionale vormen van zorg. Lokaal wordt de toegang (CJG, dan wel andere vorm van integrale toegang) ingekocht, subregionaal zouden bijvoorbeeld specifieke specialismen binnen toegang ingekocht kunnen worden (bijvoorbeeld gedragswetenschappers). Hieronder geven we de implicaties weer voor Veldhoven (overal waar BOV-niveau staat wil zeggen: hier moet nog nader uitgesproken worden of we dat subregionaal of lokaal gaan doen):

Tabel 1: mate van regionale samenwerking en differentiatie transformatiebijdrage

Zorgvorm	Huidige financieringsstructuur	Mate van regionale samenwerking	Transformatie bijdrage 2015	Onderbouwing opbouw transformatie bijdrage
Ambulante zorg aan jeugd en gezin	AWBZ: vb-jeugdigen Zvw: jeugd-GGZ eerste lijn en tweede lijn Provinciaal gefinancierde zorg	- Regionaal: Product- en prijsafspraken - BOV-niveau: contractering	6%	3% organisatiekosten 3% minder instroom (cliënten of uren)
Dagbehandeling / daghulp	AWBZ: vb-jeugdigen Zvw: jeugd-GGZ tweede lijn Provinciaal gefinancierde zorg	- Regionaal / subregionaal inkopen	6%	3% organisatiekosten 3% minder instroom (cliënten of uren)
24-uurs jeugdzorg	AWBZ: vb-jeugdigen via CIZ Zvw: jeugd-GGZ tweede lijn via CIZ / BJZ / Huisarts (ggz eerste lijn) Provinciaal: - residentiële jeugdzorg - pleegzorg	a/ Alle 24-uurszorg m.u.v. pleegzorg: - Regionale inkoop en capaciteitsbesteding - Lokale / BOV volumebepaling - Risicospreiding in regionaal verband b/ Pleegzorg: - Regionale inkoop en capaciteitsbesteding - Lokale / BOV volumebepaling - Risicospreiding in regionaal verband	a/ 6% in 2015 b/ 0%	3% organisatiekosten 3% minder instroom (cliënten of uren) b/ alleen Rijkskorting
Jeugdzorgplus: gesloten 24-uurs jeugdzorg	Rijk via machtiging BJZ / Kinderrechter	- Regionale inkoop en capaciteitsbesteding - Lokale / BOV volumebepaling - Risicospreiding in regionaal verband	0% in 2015	alleen Rijkskorting
Jeugdbescherming	Provinciaal: BJZ	- Regionale inkoop bij één	6%	3% organisatiekosten

² Transformatiebijdrage: de bezuinigingsopgave die opgelegd wordt en haalbaar moet zijn door een nieuwe manier van werken (de transformatie)

³ Uit: '21 voor de jeugd, samenwerking op jeugdzorg in Zuidoost-Brabant. Versie 2.0'

en jeugdreclassering		gecertificeerde instelling (inclusief William Schrikker Groep). - Verrekening lokaal		3% efficiencykorting door samenwerking met lokaal generalistenteam
AMHK & Crisisdienst	Provinciaal via BJZ	Regionale capaciteitsbekostiging	0% in 2015	n.v.t.

2.2.3 Regionaal Transitie Arrangement

Naast de onderwerpen in de beleidsvisie 21 voor de jeugd hebben de 21 gemeenten ook de opdracht van het Rijk gekregen om te omschrijven hoe zij omgaan met cliënten die al in zorg zijn en die op een wachtlijst staan per 31-12-2014. Dit moest worden vastgelegd in een Regionaal Transitie Arrangement (RTA). Het RTA is in februari 2014 door de gemeenteraad vastgesteld.

Op basis van het RTA is vastgelegd op welke manier de budgetten in 2015 en daarna toegewezen worden. Deze zijn in de tabel hierboven ook benoemd en ander gespecificeerd.

3. Cijfers

In dit hoofdstuk beschrijven we het beroep op jeugdzorg in de gemeente Veldhoven (cijfers uit 2011, tenzij anders vermeld) en geven we gecompriëerde cijfers uit de verantwoording CJG 2012 voor inzicht in het beroep op vrij toegankelijke en preventieve jeugdhulp.

	Veldhoven
Jeugdigen 0-18 jaar⁴	8726
AWBZ	
- Zonder verblijf ⁵	- 250
- Met verblijf	- 15
Jeugd GGZ⁶	
- 1 ^e lijn	- 80
- 2 ^{de} lijn zonder verblijf	- 665
- 2 ^{de} tweede lijn met verblijf	- 5
Zorgaanbod Provinciaal	
- 2 ^{de} lijn zonder verblijf	- 100
- 2 ^{de} lijn (deeltijd)verblijf	- 25
- Verblijf pleegzorg	- 20
BJZ/Jeugdbescherming	
- Jeugdbescherming	- 70
- Jeugdreclassering	- 40
- Geaccepteerde meldingen BJZ	- 160
- AMK gemeld ³	- 45
Rijk	
- Jeugdzorg ^{Plus}	- 0

Gegevens uit CJG-verantwoording 2012

<i>Product/dienst</i>	<i>Aantal in 2012 (of schooljaar 2011-2012)</i>
Algemene informatie	
Aantal vragen bij frontoffice door ouders/cliënten	197 (telefonisch) + 57 (mail)
Aantal vragen per mail door professionals (die ze niet via het eigen netwerk hebben gesteld of konden stellen. Het merendeel van vragen van professionals inzake CJG wordt binnen de eigen netwerken gesteld en beantwoord)	52
Aantal unieke bezoekers op de CJG-site	6598

⁴ Cijfers uit 2013

⁵ 'Zonder verblijf' betekent in deze tabel ambulante hulpverlening

⁶ Cijfers uit 2010

Aantal unieke bezoekers van de Site jonginveldhoven.nl in 2012	6518
Bereik 0-4 jarigen door JGZ	0-1 jarigen: 100% 1-4 jarigen: 98,8 %
Bereik 4-19 jarigen door JGZ	81% (regulier onderzoek) 36% (speciaal onderwijs)
Hulpverleningstrajecten jeugdmaatschappelijk werk (individueel, groepsgericht en themabijeenkomsten)	351
Individuele ondersteuning van of vanuit CJG	
Homestart/Doorstart	6 gezinnen
Intensieve thuisbegeleiding (PGTB)	6 trajecten
Gezinscoach	1 traject
Pubers in de Knel	5 trajecten
Jeugd Preventie Programma (JPP)	46 trajecten
Samen starten5	Alle ouders die consultatie bureau bezoeken
Triple P	Aantallen trajecten worden nog niet apart geregistreerd
Stevig ouderschap	15 gezinnen geselecteerd
Kortdurende Video Home Training (kVHT)	4 gezinnen (0-4 jaar)
Prenataal huisbezoek risicozwangeren	Niet bekend
Niemand uit Beeld	10 trajecten
Woonbegeleiding	1 traject
Ziekteverzuim begeleiding	55 uur op jaarbasis
Extra zorg Roma	25 uur
Zomercursus met plezier naar school	7

4. Financiën

4.1 Budget

Stand november 2013 ('Bijstelling verdeling historische middelen jeugdzorg 2011', SCP en CEBEON, december 2013).

Gemeente	Budget 2015	Budget per jeugdige (€)				Cliënten per 1000 jeugdigen			
		Provincie en Rijk	Zvw	AWBZ	Totaal	Provincie en Rijk	Zvw	AWBZ	Totaal
Veldhoven	€6.974.261	281	239	265	785	23,6	80,6	29,7	133,9

Toegekend budget om decentralisatie in te voeren

Gemeente	Invoeringskosten decentralisatie Jeugdhulp (meicirculaire 2013)*		Bedrag voor uitvoering jeugdhulp (november 2013)**
	2013	2014	2015
Veldhoven	€99.554,-	€19.410,-	€6.974.261,-

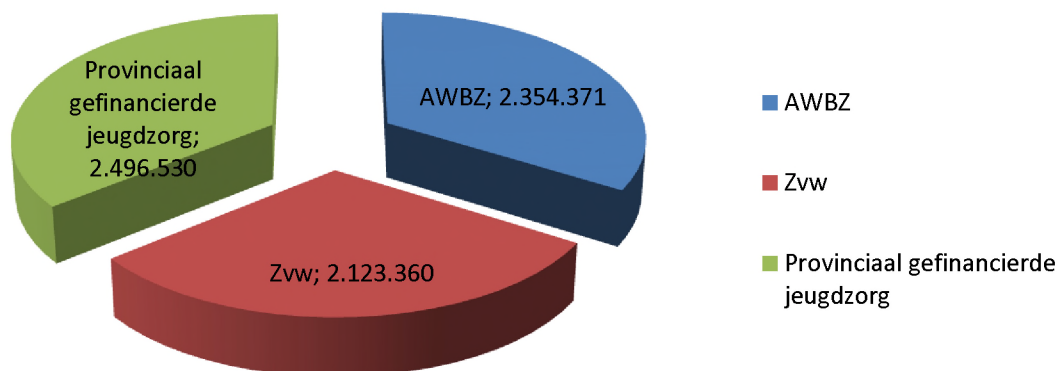
*Meicirculaire gemeentefonds 2013

**'Bijstelling verdeling historische middelen jeugdzorg 2011', SCP en CEBEON, december 2013.

Budget gemeente Veldhoven op basis van berekening decembercirculaire 2013

Budget gemeente Veldhoven

Totaal: 6.974.261 euro

Naast bovenstaande cijfers over de nieuwe budgetten is het goed te beseffen dat in de gemeentebegroting van oudsher al middelen zijn opgenomen voor jeugdhulp en jeugdzorg. Het betreft niet alleen de middelen die zijn opgenomen op product 6409 voor het Centrum voor Jeugd en gezin, maar ook middelen die verweven zitten in andere producten, zoals de middelen voor jeugdmaatschappelijk werk en jeugdopbouwwerk en voor de jeugdgezondheidszorg door de GGD. Het investeren in een lokaal goed uitgeruste onderste laag van de piramide (zie hoofdstuk 2) betekent dat ook we bij de transitie ook moeten

bekijken hoe we omgaan met deze budgetten en hoe middelen die we van het Rijk ontvangen vanwege de transitie kunnen gebruiken om juist ook deze belangrijke basisvoorzieningen goed neer te zetten. Het Rijk heeft ervoor gekozen de transitiemiddelen van deze en de andere transities in een sociaal deelfonds te plaatsen, zodat substitutie van middelen mogelijk is, maar wel alleen binnen het sociaal domein. Ditzelfde principe kan ook voor substitutie tussen de 'nieuwe' middelen en de middelen die al in de gemeentebegroting zitten, gelden. Het financiële aspect van de transitie betreft dus niet alleen hoeveel budget we ontvangen voor de nieuwe vormen van zorg, maar ook – of juist – hoe we met allee beschikbare middelen daadwerkelijk een transformatie teweeg brengen.

4.2 Risico's

Bij de uitvoering van de Jeugdwet ontstaan er voor de gemeente op hoofdlijnen twee risico's:

- *Het beschikbare budget wordt overschreden.* Bijvoorbeeld door slecht budgetbeheer of door een structureel groot beroep op gespecialiseerde (dure) zorg. Wettelijk hebben wij geen invloed op de inzet van deze zorg door zowel de huisarts als de gecertificeerde instelling. Wij zijn echter wel verantwoordelijk voor de kosten, als het om onze inwoners⁷ gaat.
- *Een politiek risico voor het gemeentebestuur door (mede)verantwoordelijkheid van de gemeente bij calamiteiten in zorg.* Als zich calamiteiten voordoen met ongewenste of zelfs noodlottige afloop is de gemeente (mede)verantwoordelijk.

We zijn ons ervan bewust dat een te grote nadruk op het beheersen van deze twee risico's gevaren met zich meebrengt. Zo kan overmatige beheersing van het budget ertoe leiden dat er te terughoudend wordt omgegaan met verstrekking. In het uiterste geval vergroot dit de kans op calamiteiten. Als wij ten koste van alles calamiteiten willen voorkomen, zullen kosten toenemen. Bijvoorbeeld doordat duurdere hulp eerder of vaker wordt ingezet, professionals meer moeten registreren, of door overmatige bureaucratie.

Het beheer van het zorgbudget vraagt om duidelijke afspraken, een adequate monitoring en zo nodig tussentijdse bijsturing door de politiek bestuurders. Een afweging tussen zorgbehoefte, veiligheidsrisico en de inzet van publieke middelen is in laatste instantie altijd een politieke afweging.

Een zorgvuldige toedeling van rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helpt ons calamiteiten te voorkomen. Het is belangrijk dat gekwalificeerde en geregistreerde of gecertificeerde professionals zorginhoudelijke beslissingen nemen, binnen de daarvoor vastgestelde kaders. De gemeente is verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteitseisen, waaraan deze professionals moeten voldoen.

---

⁷ Hier is het woonplaatsbeginsel van toepassing.

5. Kwaliteit

Zorgen voor passende hulp aan jeugdigen betekent ook dat de gemeente verantwoordelijk is voor de kwaliteit van deze zorg en het inrichten van toezicht. In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze de gemeente beide taken gaat vormgeven. Daarbij is aandacht voor de wettelijke verplichtingen, die de gemeente heeft, maar ook voor de speelruimte die u als gemeenteraad daarbuiten nog heeft.

5.1 Kwaliteit van de ondersteuning

De gemeente Veldhoven is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van alle jeugdhulp. In de wet zijn kwaliteitseisen opgenomen. U als gemeenteraad kunt in toevoeging hierop nog extra kwaliteitseisen formuleren. Hieronder noemen we de wettelijke kwaliteitseisen.

Het Rijk vindt een aantal kwaliteitseisen zo fundamenteel dat deze in de Jeugdwet uniform worden geregeld. Deze zijn:

- de norm van 'verantwoorde hulp';
- gebruik van een hulpverleningsplan als onderdeel van verantwoorde hulp;
- de systematische kwaliteitsbewaking door de jeugdhulpaanbieders;
- een verklaring omtrent gedrag voor alle medewerkers;
- de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- de meldplicht calamiteiten en geweld.

Aan gecertificeerde instellingen, AMHK en jeugdzorg^{plus} worden aanvullende kwaliteitseisen gesteld. Deze zijn onder meer opgenomen in het Uitvoeringbesluit Jeugdwet.

Conform de nieuwe Jeugdwet worden jeugdzorginstellingen verplicht om met geregistreerde medewerkers te werken. Er worden regels gesteld aan de deskundigheid, opleiding, hoedanigheid en verantwoordelijkheidstoedeling van de professionals.

5.2 Toezicht

Het toezicht op de uitvoering van de 'jeugdhulpplicht' en overige wettelijke taken van de gemeente wordt in eerste instantie uitgevoerd door de gemeenteraad.

Wanneer er sprake is van ernstige en structurele nalatigheid van een gemeente, ligt er een taak voor interbestuurlijk toezicht: het toezicht dat het Rijk uitoefent op gemeenten. Dit landelijke toezicht wordt uitgevoerd door de Rijksinspectie (een samenwerking tussen de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie Gezondheidszorg). De Rijksinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van de jeugdhulp in het algemeen en op de wettelijke kwaliteitseisen aan instellingen en professionals. Daarnaast is Rijksinspectie verantwoordelijk voor de handhaving.

5.3 Calamiteiten en incidenten

Het toezicht van de Inspectie Jeugdzorg maakt een onderscheid tussen toezicht op calamiteiten en het toezicht op incidenten. De beoordeling en afhandeling van incidenten ligt in eerste instantie bij de instellingen zelf. Incidenten hebben namelijk betrekking op de 'gebruikelijke zorgverlening' en kunnen ook daarbinnen worden opgelost.

Calamiteiten wordt door de Inspectie Jeugdzorg omschreven als: een gebeurtenis die heeft plaatsgevonden gedurende de betrokkenheid van een instelling en die onverwacht of onbedoeld kan leiden of heeft geleid tot een dodelijk of schadelijk gevolg voor een jeugdige, of voor een ander als gevolg van het handelen van een jeugdige. Calamiteiten moeten altijd direct schriftelijk of via een elektronisch bericht aan de Inspectie worden gemeld door de betrokken instelling.

5.4 Rechtspositie van ouders en jeugdigen

Het is de verantwoordelijkheid van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen om aan eisen te voldoen op het terrein van verplichte informatie aan jeugdigen en ouders over de te verlenen jeugdhulp, toestemming te vragen (met betrekking tot gegevensdeling en het inzetten van hulp), medezeggenschap en een effectieve en laagdrempelige klachtenbehandeling te organiseren. De rechtspositie van jeugdigen en ouders wordt door deze bepalingen vormgegeven.

Daarnaast draagt de gemeente Veldhoven op basis van de Jeugdwet zorg voor:

1. De beschikbaarheid van onafhankelijke vertrouwenspersonen;

Bij een onafhankelijk vertrouwenspersoon kunnen jeugdigen en ouders terecht als zij problemen ervaren op het terrein van jeugdhulp. De vertrouwenspersoon adviseert en helpt jeugdigen en ouders met het indienen van een klacht bij de betreffende aanbieder van jeugdhulp. Daarnaast kan de vertrouwenspersoon hen bijstaan in de gesprekken. Aanbieders van jeugdhulp zijn verplicht om de vertrouwenspersoon zijn werk uit te laten voeren. Gemeenten gaan deze functie collectief aansturen en financieren via de VNG. Vanuit de VNG zal nog een voorstel komen over de wijze waarop dit wordt ingericht.

2. Laagdrempelige klachtenbehandeling bij hulp door het wijkteam en/of specialistenteam

Professionals uit het wijkteam en/of specialistenteam krijgen de opdracht om naar klachten van inwoners te luisteren en hen de mogelijkheid te bieden bij een andere professional een 'second opinion' te vragen. Daarnaast ontwikkelt de gemeente een klachtenregeling in lijn met de klachtenregeling, zoals deze bij aanbieders van jeugdhulp gebruikelijk is. Tot slot kan tegen elke beschikking van de gemeente inzake individuele voorzieningen bezwaar worden gemaakt bij de Onafhankelijke Commissie Bezwaar en Beroep.

3. Keuzevrijheid voor cliënten (waar mogelijk) met betrekking tot voorzieningen, waarbij rekening wordt gehouden met gezindheid, levensovertuiging en culturele achtergrond.

Indien mogelijk draagt de gemeente er zorg voor dat jeugdigen en ouders keuzevrijheid hebben als het gaat om het verkrijgen van jeugdhulp. Keuzevrijheid start al bij de toegang tot jeugdhulp.

5.5 Toegankelijkheid

De gemeente Veldhoven heeft de mogelijkheid om afspraken te maken over de juridische toegankelijkheid van zorgvormen en de keuzevrijheid hierin.

5.5.1 Eigen bijdrage

De Jeugdwet biedt de mogelijkheid om voor jeugdhulp een eigen bijdrage te vragen die vanaf volgend jaar € 70 miljoen moet opleveren. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor inning van deze bijdragen, maar mogen hier van af zien. Hierover heeft de gemeente Veldhoven nog geen standpunt ingenomen.

5.5.2 Persoonsgebonden budget of persoonsvolgend budget⁸

De gemeente kan op basis van de Jeugdwet besluiten om een persoonsgebonden budget (pgb) te verstrekken, met uitzondering van jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorgplus. De gemeente Veldhoven bepaalt later of en onder welke voorwaarden een pgb wordt verstrekt. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden van een persoonsvolgend budget (pvb) en naar dwarsverbanden met de mogelijke pgb verstrekking vanuit de transitie AWBZ/Wmo.

---

⁸ Bij een *persoonsgebonden budget* (pgb) gaat het geld via het zorgkantoor direct naar de budgethouder die zelf opdrachtgever of werkgever is van zijn hulpverleners. Hij krijgt zijn pgb op zijn rekening gestort en organiseert zijn eigen zorg (huurt zijn hulpverleners in, sluit contracten met ze af, betaalt ze en legt verantwoording af over de besteding).

Bij een *persoonsvolgend budget* (pvb) blijft sprake van zorg in natura. Aan de toekenning van zorg of ondersteuning wordt een bedrag gekoppeld dat met de cliënt meeverhuist. De klant hoeft, in tegenstelling tot het persoonsgebonden budget, het budget niet zelf te beheren en hij wordt ook geen werkgever. Het geld gaat via het zorgkantoor naar de aanbieder.

6. Rol van de gemeenteraad

Keuzes over de inrichting van de jeugdhulp in uw gemeente zijn aan u. Om u een idee te geven: U besluit over wat we mogen verwachten van burgers zelf, de toegang van jeugdigen en hun gezinnen tot vormen van jeugdhulp, de keuzevrijheid in aanbieders die jeugdigen hebben. U besluit over het al dan niet vragen van een eigen bijdrage, het verstrekken van een persoonsgebonden budget (pgb) en de criteria daarvoor.

U maakt ook keuzes over de randvoorwaarden waaronder inkoop van zorg (bijvoorbeeld subsidiëring, marktwerking) plaatsvindt, op welke schaal u teams van professionals wilt laten werken, en u beoordeelt de samenhang met andere domeinen als onderwijs, werk en inkomen en justitie. Kortom u geeft het College van B&W kaders en voorwaarden waarbinnen zij de uitvoering vorm mag geven.

Conform uw volksvertegenwoordigende rol spreekt u met cliënten en professionals om een beeld te vormen van de uitvoering van de jeugdhulp. Dit helpt u om een beeld te vormen van de doelgroep en om een completer beeld te krijgen van de effectiviteit en efficiëntie in de uitvoering.

Tot slot bent u belast met de controlerende rol waarin u vaststelt of de door u gestelde doelen en resultaten zijn behaald. Deze beoordeling kan vervolgens weer betrokken worden bij het stellen van nieuwe kaders en keuzes op onderwerpen.

Bedenk goed welke kaders u al heeft vastgesteld (zie hoofdstuk twee) en in welke fase de beleidsvoorbereiding en -uitvoering zich nu bevindt. De gemeente Veldhoven treft op dit moment voorbereidingen voor haar beleidsplan. Op welke onderdelen wordt iets van u gevraagd en op welke onderdelen kunt u op dit moment sturen? Voor de raadsbijeenkomst op 22 april gaat het dan om de onderwerpen zoals deze in de uitnodiging zijn geformuleerd.

Tot slot verwijzen wij u naar de rapporten 'Klaar voor de start' en 'Een goede raad voor een sterke raad'. Deze rapporten geven u tips voor een goede uitvoering van uw rol. Hieronder staan de gegevens. Beide rapporten zijn openbaar beschikbaar via het internet.

Rapport

'Klaar voor de start. Een onderzoek naar de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden rond de transitie jeugdzorg in de B4-gemeenten.'

Datum

23 oktober 2013

Uitgevoerd door

Rekenkamer Breda, Rekenkamercommissie Eindhoven, Rekenkamercommissie 's-Hertogenbosch, Rekenkamer Tilburg

Rapport

'Goede raad voor een sterke raad. 10 tips voor gemeenteraden bij de transitie jeugdzorg.'

Datum

December 2013

Uitgevoerd door

Rob Gilsing (Verwey-Jonker Instituut)

Josee Gehrke (griffier gemeente De Wolden / bestuurslid VNG)